

ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ МЕРЕЖІ ГІРСЬКОЛИЖНИХ КУРОРТІВ УКРАЇНИ

На сучасному етапі розвитку туристичної галузі в Україні гірськолижний туризм стає одним з найпопулярніших видів активного відпочинку. На основі багатой ресурсної бази щороку відкриваються нові і вдосконалюються вже існуючі гірськолижні курорти, а кількість бажаючих бути залученими до цього виду відпочинку постійно зростає.

Ключові слова: гірськолижний туризм, зимовий курорт, зона катання, лижний сезон, туристична інфраструктура.

На современном этапе развития туристической отрасли в Украине горнолыжный туризм становится одним из наиболее популярных видов активного отдыха. На основе богатой ресурсной базы с каждым годом открывается все больше новых и совершенствуются существующие горнолыжные курорты, а количество желающих стать частью этого вида отдыха постоянно увеличивается.

Ключевые слова: горнолыжный туризм, зимний курорт, зона катания, лыжный сезон, туристическая инфраструктура.

The present stage of development of touristic sphere in Ukraine demonstrate that ski tourism is becoming one of the most popular forms of recreation. Grounded on the rich resource base, the new ski resorts appear and the current ones are being improved every year. And the number of potential ski-tourists is rising dramatically.

Key words: mountain-skiing tourism, winter resort, skiing zone, skiing season, touristic infrastructure

Постановка проблеми у загальному вигляді. Гірськолижний туризм є засобом активного відпочинку, що сприяє гармонійному розвитку людини і зміцненню її здоров'я. Зростання популярності зимових видів спорту і відпочинку призвели до створення цілої індустрії гірськолижного туризму в Україні. Вивчення територіальної організації, особливостей та індивідуальних характеристик зимових курортів України дозволить скласти уявлення про гірськолижний потенціал її окремих територій.

Аналіз наукових публікацій, присвячених проблемам організації гірськолижного туризму в Україні, свідчить про відсутність єдиного підходу до систематизації гірськолижних територій у її межах. Цим обумовлена мета дослідження – провести аналіз територіальної організації гірськолижних курортів України і охарактеризувати їх основні параметри.

Відповідно до поставленої мети нами було проаналізовано літературні і картографічні джерела [1-7], а також матеріали офіційних web-сайтів найбільших гірськолижних курортів України [8-9].

Виклад основного матеріалу дослідження. В останні десятиліття все більш популярними стають спортивні види туризму і відпочинку. Особливий інтерес туристи проявляють до поїздок у зимовий період до гірськолижних центрів. Більшість зимових курортів в Україні приурочені до двох гірських регіонів – Українських Карпат (рис.1) і Кримських гір.

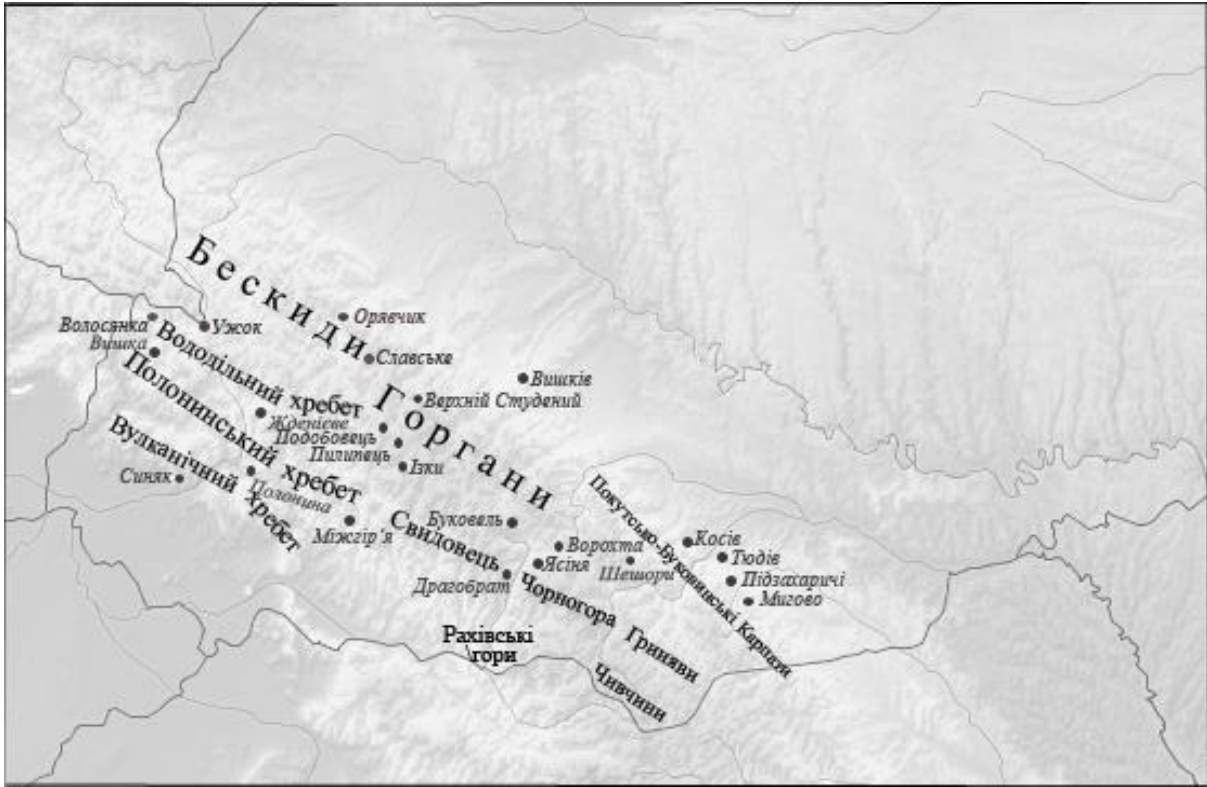

Рис. 1 Основні гірськолижні курорти Українських Карпат

Українські Карпати – це частина гірської системи Карпат, розташована на заході України, в межах Львівської, Івано-Франківської, Закарпатської і Чернівецької областей. Висота гір в середньому коливається від 1000 до 1200 м над рівнем моря, найвищою точкою є гора Говерла (2061 м), розташована в межах масиву Чорногора. Українські Карпати складаються з витягнутих з північного заходу на південний схід паралельних пасом, що розділені між собою міжгірними долинами [3].

Головні гірськолижні курорти Карпат розташовані на території гірських хребтів Східних Бескидів, Горган, Покутсько-Буковинських Карпат, масиву Свидовець, а також Полонинського і Вододільного хребтів.

Найбільшим і одним з найстаріших зимових курортів України є курорт *Славське*. Вдале розташування хребтів Бескидів і Горган навколо нього створило унікальний місцевий мікроклімат, який забезпечує постійну безвітряну погоду з великою кількістю опадів взимку й стабільним сніговим покривом з середини грудня до кінця березня. В Славському добре розвинене транспортне сполучення, побудована сучасна залізнична станція, де зупиняються поїзди з усіх регіонів України та з інших країн. На території селища взимку працює більше тридцяти прокатних пунктів прокату гірськолижного спорядження і аксесуарів, сервісних пунктів з ремонту і підготовки гірських лиж. Зараз в регіоні, у зимовий період, одночасно може відпочивати до п'яти тисяч любителів гірських лиж і інших зимових видів спорту [2].

Курорт об'єднує гірськолижні зони п'яти гір: Тростян, Погар, Політехнік, Високих Верх і Менчул. Гора Тростян – відомий з радянських часів центр зимових видів спорту і відпочинку. Гірськолижні схили тут обслуговуються найдовшим в Україні крісельним і 9 бугельними підйомниками. На горі знаходяться 12 трас різного рівня складності, але переважають складні спуски, призначені для професіоналів. Придатними для катання є східні, північні та західні схили. Гора Політехнік має 2 бугельних витяги, а траси найкраще підійдуть для початківців. Гора Високий Верх обслуговується 3 бугельними і однією канатною дорогою. Спуски характеризуються в основному середнім рівнем складності [1]. Північний і східний схили гори Менчул відомі як гірськолижні траси «Варашава» і «Грабовець» із 3 бугельним підйомниками і 4 трасами середнього рівня складності [6]. Серед гірськолижних центрів, що активно розвиваються в Карпатах – гірськолижний комплекс *Буковель*, будівництво якого було започатковано у 2000 р. На схилах однойменної гори тут діють 14 сучасних канатних доріг із загальною пропускною здатністю 33 тис чоловік на годину. Сумарна протяжність всіх гірськолижних трас курорту — 50 км. Загалом на Буковелі 61 траса, серед яких 12 синіх (для новачків), 41 червоних (середніх за складністю) і 8 чорних (для професіоналів) [2]. Буковель – найбільш розвинений гірськолижний курорт України. Для туристів тут організована цілісна система обслуговування: є піцерії, бари, ресторани, кафе, нічні клуби, спа-і оздоровчі центри, дитячі майданчики і багато іншого [6].

Курорт *Драгобрат* – найвища гірськолижна база в Україні. Вона знаходиться на висоті 1400 м над рівнем моря поблизу підніжжя гір Стіг (1705 м) і Близниця (1884 м), за 10 кілометрах від смт Ясіня. Розташування гір Свидовецького хребта створює унікальний природний феномен урочища Драгобрат – наявність стабільного снігового покриву з листопада по травень [4]. На курорті працюють сім підйомників і вісім трас різного рівня складності довжиною від 1200 м до 2000 м, є навчальний схил завдовжки 300 м. Загальна протяжність трас – 10 км. Драгобрат представляє необмежені можливості для катання на лижах і сноубордах по цілинному снігу [2].

Тисовець – це спорткомплекс Міністерства Оборони України і місце тренувань Олімпійської збірної України. Гірськолижна база розташована на висоті 1017 м над рівнем моря, у верхів'ї однойменної річки. Туристично-спортивний комплекс «Тис овець» знаходиться в екологічно чистій зоні Українських Карпат. Комплекс складається із готелю і кількох котеджів. Гірськолижники мають в своєму розпорядженні три траси: південну (довжиною 500 м), північну (800 м) і західну (650 м). Від житлових корпусів, які у Тисовці розміщені двома масивами, до гірськолижної траси була протягнута канатна дорога завдовжки 1,5 км. Туристичний комплекс пропонує три лижні трампліни заввишки 90 м, 70 м і 40 м і траси для бігових лиж [6].

Курорт *Яблуниця* – відомий з радянських часів гірськолижний центр, що знаходиться поряд із Яблуницьким перевалом на висоті 900 метрів над рівнем моря. Зона катання об'єднує десять трас різного рівня складності, що обслуговуються сімома бугельними підйомниками. Яблуниця відрізняється розвиненою туристичною інфраструктурою і надає широкий спектр альтернативних катанню можливостей для туристів [1].

Гірськолижний комплекс «*Плай*» почав працювати у 2007 р. На сьогодні тут діє 6 лижних трас різного рівня складності – від пологих до екстремальних. Протяжність трас – до 1200 м, перепад висот – 260 м. Зручний під'їзд, сучасні чотиримісні крісельні підйомники, розвинена інфраструктура, доглянуті схили, наявність сучасної системи штучного засніження та достатньої кількості сучасних снігоущільнюючих машин роблять курорт надзвичайно привабливим. У цілому "Плай" відрізняється від інших курортів регіону цілісною інфраструктурою і сучасним оснащенням [7].

Гора *Красія* – популярний зимовий центр серед любителів гірськолижного туризму та спорту. У радянські часи тут був великий гірськолижний курорт з єдиним в Україні крісельним підйомником [4]. Гірськолижні схили *Красії* відрізняються надзвичайною зручністю та універсальністю як для початківців, так і для професіоналів. Сезон катання на лижах тут триває від початку грудня до середини квітня. Частина трас засніжується штучно. Спусковий комплекс складають шість підйомників: один крісельний, два бугельних і три гачкових. Всі схили рівномірно пологі, ширина спускового коридору – від 30 до 60 м. Траси організовані таким чином, що з вершини можна спуститися до початку будь-якого з витягів [6].

Гірськолижний курорт *Пилипець* розташований в одному з найбільших сіл Міжгірщини на висоті 700-750 м. В околицях села Пилипець знаходиться три бугельних витяги, що обслуговують чотири траси. Неповдалік, у сусідньому селі Подобовець, розташований ще один витяг довжиною 1000 м.

Міжгір'я – гірськолижний центр, що знаходиться в оточенні полонин Боржава і Червона. Поруч розташовані гори Кам'янка, Кук і Стримба. Курорт включає три лижні траси, довжина найбільшої з них – 2500 метрів, найкоротшої – 1500 метрів. Траси обслуговуються крісельним і бугельним підйомниками [2].

Гірськолижно-туристичний комплекс «*Мигово*» знаходиться на висоті 500 м над рівнем моря біля підніжжя мальовничих вершин Буковинських Карпат – Кічера та Стіжок. Взимку Мигово може надати послуги з гірськолижного відпочинку більше ніж 3 тисячам осіб за день. Схили, придатні для катання, знаходяться на горі Мала Кічера. Це два гірськолижні спуски довжиною 1100 та 1300 м, з перепадом висот 181 м. Спеціально для початківців відмежована траса довжиною 100 м. Спуски сертифіковані FIS (International Ski Federation) як траси слалому і використовуються для змагань національного та міжнародного рівнів. Всі

траси освітлені, що створює можливості для нічного катання. Потужна система штучного засніження забезпечує стабільний сніговий покрив з грудня до кінця березня, незалежно від погодних умов. Гірськолижні спуски обслуговуються двома бугельними витягами довжиною 1000 та 600 м. В межах комплексу працюють 5 прокатів гірськолижного спорядження. Для бажаючих знайти альтернативу гірськолижному катанню працює ковзанка, на якій одночасно можуть комфортно перебувати понад 150 осіб [8].

Окрім Українських Карпат гірськолижний туризм в Україні розвивається і в Кримських горах – гірській системі на півдні Кримського півострову, що простягнулась на 150 кілометрів трьома паралельними пасмами [3]. Кращими місцями для гірськолижного катання в Криму є Ангарський перевал і плато Ай-Петрі [4].

Ангарський перевал представляє найкращі умови для зимового спорту і відпочинку з січня по березень. Для гірськолижників обладнано три бугельні підйомники загальною протяжністю 1550 м. Вони розділяють трасу на три рівні складності – від зеленого до червоного. Поблизу нижнього підйомника знаходиться гірськолижна школа, де, крім навчання новачків, здійснюється прокат і доставка гірськолижного устаткування, екскурсії для груп. Поруч розташовуються кафе і бари, а також популярна в сезон турбаза «Ангарський перевал».

На *плато Ай-Петрі* сніг лежить до середини квітня. Кращий час для катання тут з лютого по березень, коли потужність снігового покриву досягає 1– 1,5 метрів. На плато працює 9 бугельних підйомників довжиною від 300 до 1300 метрів. Тут розташовані 9 окремих трас крутизною від 12 до 18 градусів [5]. Ай-Петрі не має статусу гірськолижного курорту оскільки вся його територія належить до Ялтинського природного заповідника, що передбачає заборону на будь-які види господарської діяльності [1]. Тому для подальшого розвитку зимового відпочинку в Криму важливим є вирішення питання про переведення заповідника в статус національного природного парку.

Отже, гірськолижний туризм в Україні з кожним роком стає все більш популярним. Розташування зимових курортів по території країни є нерівномірним оскільки всі вони приурочені до гірських масивів на заході і півдні її території. Найбільші українські гірськолижні центри знаходяться в Карпатах, проте Кримські гори є перспективним регіоном для розвитку активного зимового відпочинку.

1. Гаспарян А.А. Развитие горного туризма в Украине // Бизнес – 2006. – №5. – 51 с.
2. Гулич О.І. Рекреаційний потенціал Українських Карпат та сучасний стан його освоєння/ НАН України. Інститут регіональних досліджень. – Львів, 2004. – 56 с.
3. Маринич О.М., Шищенко П.Г. Фізична географія України: Підручник. – Знання, 2005. – с. 395 – 432.
4. Радигіна К.І. Гірськолижний спорт. – К.: Здоров'я, 1975. – 128 с.

5. Подгородецкий П. Д., Багрова Л. А. Физико-географические факторы организации зимнего отдыха и спорта в горном Крыму // Ученые записки ТНУ. – Т. 15 (54). – 2002. – №2: География. – с. 75-85.
6. Гірськолижні курорти України. Довідник. – К.: Школяр, 2005. – 96 с.
7. Національний атлас України. – К.: ДНВП «Картографія», 2007. – 440 с.
8. Офіційний сайт гірськолижного комплексу «Плай». – Режим доступу: <http://plaj.at.ua>
9. Офіційний сайт гірсько-туристичного комплексу «Мигово». – Режим доступу: <http://www.migovo.com.ua>